Maelezo juu ya dawa

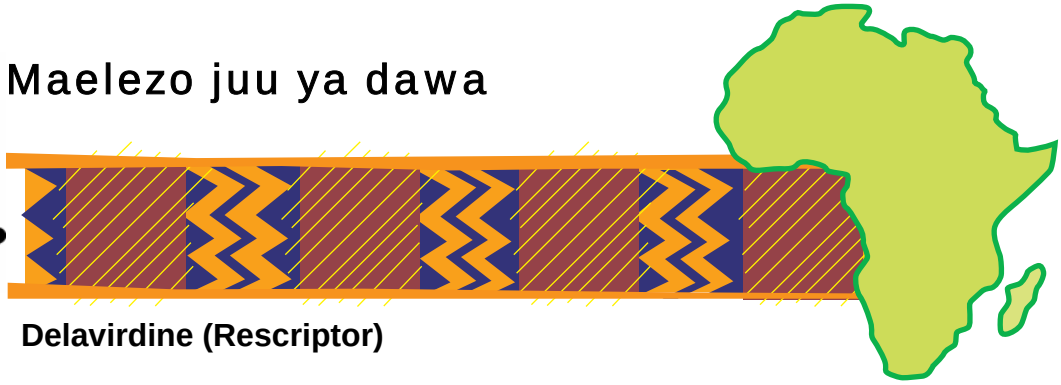

Delavirdine (Rescriptor)

Kwa Nini Nimepewa Dawa Ya Delavirdine?

- Delavirdine (ambayo pia hujulikana kama Rescriptor) ni dawa inayotumika pamoja na mchanganyiko wa dawa nyingine kutibu maambukizi ya vijidudu vya ukimwi.
- Delavirdine husaidia kuzuia protini inayoitwa “reverse transcriptase.” Kutokana na kazi hii, dawa hii huwekwa kwenye kundi la dawa zinazoitwa Reverse Transcriptase Inhibitors (RTIs). Vijidudu vya maambukizi ya ukimwi huhitaji protini hii ili kuzaliana, kwa hiyo kwa kuwa dawa hii huzuia protini hii inasaidia kupunguza nguvu za ugonjwa wa maambukizi ya vijidudu vya ukimwi.
- Matumizi ya dawa hii huweza kupunguza wingi wa vijidudu vya maambukizi mwilini mwako. Pia husaidia kupunguza uwezekano wa kupatwa na magonjwa yanayoendana na ukimwi, na kukuwezesha kuwa na afya njema kwa muda mrefu au kukurudishia afya yako kabisa. Vilevile dawa hii husaidia kupunguza uharibifu wa mfumo wako wa kupigana na magonjwa.

Nitatumiaje Dawa Hii?

- Delavirdine hupatikana kwenye umbo la vidonge vya miligramu 100. Kiwango cha kawaida cha matumizi ya delavirdine ni miligramu 400 (vidonge 4) mara 3 kwa siku. Vidonge hivi vinaweza kumezwa vikiwa vizima au kuyeyushwa kwenye kikombe cha maji.
- Delavirdine inaweza kutumiwa kabla au baada ya kula chakula.
- Delavirdine inahitajika kuhifadhiwa kwenye joto la kawaida na mahali pakavu.
- Hifadhi dawa hii mbali na watoto.

Canadian AIDS Treatment Information Exchange
Réseau canadien d’info-traitements sida
www.catie.ca

www.apaa.ca

Maamuzi juu ya matibabu ya aina mbalimbali yanahitajika kufanywa kwa kushauriana na mtaalamu aliyehitimu kwenye mambo ya afya na mwenye ujuzi juu ya magonjwa yanayoendana na maambukizi ya vijidudu vya ukimwi na matibabu atakayoamuliwa kutumiwa.

Nifanye Nini Nikisahau Kunywa Vidonge Vyangu?

- Meza dawa zako ulizosahau mapema iwezekanavyo. Ikiwa ni karibu na saa mbili kabla ya muda wa kumeza dawa nyingine, endelea na ratiba yako ya kawaida. Usimeze dawa zako mara mbili ya kiwango utakiwacho ili kulipizia ile uliyosahau.
- Tafiti za kisanyansi zilizofanyika karibuni zimegundua kuwa ili dawa za kupigana na maambukizi ya vijidudu vya ukimwi ziweze kufanya kazi vizuri, dawa zote hazina budi kutumiwa mara kwa mara na kwa mfululuzo ilivyoelekezwa. Kuacha au kuruka kumeza dawa zako kunasababisha kupungua kwa nguvu za dawa hizi na kuvifanya vijidudu vya maambukizi kubadilika na kuwa sugu kwa dawa.

Madhara Ya Yaletwayo Na Matumizi Delavirdine Ni Yepi?

- Adhari kuu itokanayo na matumizi ya delavirdine ni upele kwenye ngozi, ambao hujitokeza majuma manne baada ya kuanza kutumia dawa hii.
- Kama upele huu wa ngozini si mkubwa wa kutisha, mara nyingi unaweza kutibiwa kwa dawa za kawaida za kutibia upele wa ngozi na baadaye mwili wako ukishazoea dawa hii, hupotea kabisa.
- Kama hali ya upele huu wa ngozini ni ya kutisha — pamoja na dalili za homa, vidonda vya mdomoni, maumivu ya mishipa na maungo ya mwili, kuvimba kwa jicho au macho kuwa mekundu — sitisha matumizi ya dawa hii na wasiliana na daktari au mfamasia wako mapema iwezekanavyo.
- Madhara mengine yatokanayo na matumizi ya dawa hii ni kama:
  - Kuumwa kwa kichwa
  - Kuvurugikwa kwa tumbo
  - Kuhara
  - Kichefuchefu na kutapika
  - Uchovu wa mwili wa mara kwa mara
- Kama unakabiliwa na madhara haya yatokanayo na matumizi ya dawa hii, wasiliana na daktari au mfamasia wako juu ya dalili hizi. Usisitishe matumizi ya dawa hii kabla ya kuongea na daktari au mfamasia wako. Wao wanaweza kuwa na ushauri mzuri jinsi gani unaweza kukabiliana na madhara hayo yatokanayo na matumizi ya dawa zako bila kusitisha matumizi yake.

Je, Naweza Kutumia Delavirdine Na Dawa Nyingine?

- Delavirdine inaweza kuleta madhara kadhaa ikitumiwa pamoja na dawa nyingine. Ni muhimu kumweleza daktari wako au mfamasia wako juu ya dawa nyingine zote ulizoandikiwa na unazotumia, (ikiwa ni pamoja na vitamini na dawa za mitishamba).
- Kama unatumia delavirdine, epukana na kutumia dawa zifuatazo:
  - Hismanal (astemizole)
  - Seldane (terfenadine)
  - Cisapride (prepulsid)
  - Rifampin
- Delavirdine huvuruga viwango vya damu kwenye dawa nyingine za kupigana na maambukizi ya vijidudu vya ukimwi zinazojulikana kama protease inhibitors: saquinavir (Fortovase & Invirase), indinavir (Crixivan), ritonavir (Norvir), nelfinavir (Viracept), lopinavir (Kaletra), amprenavir (Agenerase).

Kama unatumia delavirdine na kati ya dawa zilizotajwa hapo juu, basi viwago vya matumizi ya dawa hizo vitahitajika kubadilishwa.

- Delavirdine inahitajika kutumiwa lisaa limoja mbali na ddI, na dawa za kupunguza tindikali (antiacids) kama vile Tums, Rolaids au Maalox.

Je Naweza Kutumia Delavirdine Na Pombe Au Dawa Za Mitaani?

- Kwa ujumla inashauriwa kuepukana na unywaji mzito wa pombe na dawa za mitaani unapokuwa unatumia dawa za kupigana na maambukizi ya vijidudu ukimwi. Pombe huweza kuingiliana kiutendaji na baadhi ya dawa zako. Usiruke au kuacha kutumia dawa zako kama ulivyoelekezwa kwa kuwa unataka kunywa pombe.
- Delavirdine huweza kuingiliana kiutendaji na madawa ya mitani. Wasiliana na daktari wako au mfamasia kama unatumia dawa za mitaani ili waweze kukushauri jinsi ya kujikinga.

Je, Naweza Kutumia Delavirdine Kama Ni Mjamzito Au Nanyonyesha?

- Kama u mjamzito na unataka kutumia Delavirdine, tafadhali pata ushauri kutoka kwa daktari wako.
- Kwa kuwa vijidudu vya maambukizi ya ukimwi huweza kuambukizwa kwa kunyonyesha, wanawake wenye mambukizi ya vijidudu vya ukimwi hawashauriwi kunyonyesha.

Natakiwa Kujihadhari Vipi Zaidi Ninapotumia Delavirdine?

- Delavirdine inaweza kukuletea matatizo ya ini. Timiza mihadi yako na daktari wako juu ya kufanya vipimo vya damu ili kuweza kuchunguza kama ini lako linafanya kazi vizuri.
- Hakikisha una dawa za kutosha kuendelea na matibabu yako.
- Delavirdine haiui vijidudu vya maambukizi ya ukimwi au kutibu ukimwi. Pia haizui kusambaa au kuambukiza kwa vijidudu vya maambukizi ya ukimwi, hivyo tafadhali jaribu kuwa mwangalifu na kutumia kinga zihitajikazo unapotaka kukutana kimwili na mtu mwingine (tumia kondom) au kama unatumia madwa ya kulevya (tumia mabomba na sindano mpya na safi).

Shirika la kubadilishana maelezo juu matibabu ya ukimwi Kanada (The Canadian AIDS Treatment Information Exchange – CATIE) na Shirikisho la waafrika katika kupigana na ukimwi (Africans in Partnership Against AIDS - APAA) kwa nia nzuri kabisa wanatoa maelezo kwa watu wanaoishi na maambukizi ya vijidudu vya ukimwi/Ukimwi ambao wangependa kutawala afya zao wenyewe kwa kushirikiana na wataalamu wa afya wanaowapatia matibabu. Hata hivyo, maelezo haya yanayochapishwa au kutolewa na CATIE au APAA hayawezi kuchukuliwa kama ushauri wa kiafya. Hatushauri au kusisitiza juu ya tiba moja juu ya nyingine. Hivyo tunawashauri watumiaji ya maelezo yetu kupitia maelezo ya matibabu mengine yanayotolewa na vyanzo mbalimbali kwa upeo mkubwa iwezekanavyo. Tunawashauri watumiaji wa maelezo haya na kusisitiza kuwa ni muhimu kushauriana na wataalamu ya afya na tiba waliohitimu mafunzo yao kabla ya kuamua, kutumia au kuanza jambo lolote juu ya matibabu.

Vile vile, hatuthibitishi au kudhamini ukweli au ufarisi na ujuzi wa maelezo yanayochapishwa au kupatikana kutoka CATIE au APAA. Watumiaji wanaotumia au kutegemea maelezo haya wanafanya hivyo kwa kuthubutu wenyewe na matokeo yake yakiwa mabaya yatakuwa juu yao. Si CATIE wala APAA, au Wizara ya Afya Kanada, au wafanyakazi wao, wakurugenzi, maafisa au watu wanaojitolea wataweza kuhusishwa na uharibifu wa aina yeyote unaoweza kutokea kwa kutumia vizuri au vibaya maelezo haya. Mawazo na maelezo yaliyotolewa hapa au kwenye nakala yeyote au ilani/tangazo lolote.

Copyright: This Fact Sheet is made available through a collaboration between Africans in Partnership Against AIDS (APAA), Asian Community AIDS Services (ACAS) and the Canadian AIDS Treatment Information Exchange (CATIE). Original content developed by ACAS, 2001. Translation into Swahili and Hausa by APAA, 2004.

This information is also available in Chinese, Tagalog and Vietnamese

ACAS Asian Community AIDS Services
www.acas.org

Funding has been provided by Health Canada, under the Canadian Strategy on HIV/AIDS

Canadian Strategy on HIV/AIDS

Supported by an unrestricted educational grant from GlaxoSmithKline in partnership with Shire BioChem

gsk GlaxoSmithKline

Shire Shire BioChem